

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o rozvíjaní kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií v základných školách v školskom roku 2008/2009 v SR

Úloha so zvýšenou pozornosťou sa sledovala v rámci inšpekčného výkonu v **285** základných školách (12,74 % z celkového počtu ZŠ v SR), z nich bolo **269** štátnych, **15** cirkevných, **1** súkromná. V **252** školách bol vyučovací jazyk slovenský, v **27** vyučovací jazyk maďarský, vyučovací jazyk slovenský a maďarský bol v **5** školách, v **1** škole bol vyučovací jazyk ukrajinský. Cieľom bolo zistiť stav rozvíjania kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT). Vyhodnotenie sa uskutočnilo na základe zistení z dotazníka zadávaného riaditeľovi školy, z rozhovoru s riaditeľom a z hospitačnej činnosti.

Učebne IKT boli zriadené vo všetkých školách. Z nich **274** ponúkalo žiakom prácu s PC v rámci rôznych vyučovacích predmetov. V sledovaných školách pripadá na 1 počítač priemerne **8** žiakov. Na základe vyjadrení riaditeľov je potrebné zlepšiť vybavenie škôl počítačmi.

V **280** školách poskytli učebne IKT aj v čase mimo vyučovania. Žiaci využívali miestnosti najčastejšie v rámci krúžkovej činnosti, záujmových útvarov, v príprave na vyučovanie, na predmetové olympiády, súťaže, internetové súťaže, pri tvorbe žiackych projektov, školského časopisu, webovej stránky. Viaceré školy realizovali v priestoroch učebnej činnosti školského klubu detí. Učitelia využívali učebne pri príprave na vyučovanie, na sebvzdelávanie, spracovanie dokumentácie, tvorbu testov, na organizovanie školení. Zabezpečovali internetové dni pre rodičov, informovanosť rodičov prostredníctvom internetovej žiackej knižky. Ojedinele školy sprístupňovali počítače verejnosti (umožnenie internetovej dostupnosti pre obyvateľov obce, organizovanie kurzu počítačovej techniky).

K skvalitneniu rozvíjania kompetencií v oblasti IKT prispelo vzdelávanie učiteľov na **257** školách. Organizátormi vzdelávania boli prevažne Metodicko-pedagogické centrá, Asociácia projektu Infovek, Školské výpočtové stredisko Piešťany. Školy využívali ponuky Microsoftu, univerzít (UK Bratislava, STU Bratislava, PF UPJŠ Košice), vzdelávacieho inštitútu Elfá. Ďalšie vzdelávacie aktivity zabezpečovali školské úrady, akadémia vzdelávania, centrá voľného času, ktoré ponúkali rôzne kurzy zamerané na prácu s osobným počítačom. Učitelia sa zúčastňovali vzdelávania prostredníctvom klubu Moderný učiteľ, v rámci projektu FIT učiteľ, tvorby e-Twinning projektov, e-learningového vzdelávania v predmetoch, kurzov organizovaných ESF. V menšej miere si vzdelávanie zabezpečovali internou formou.

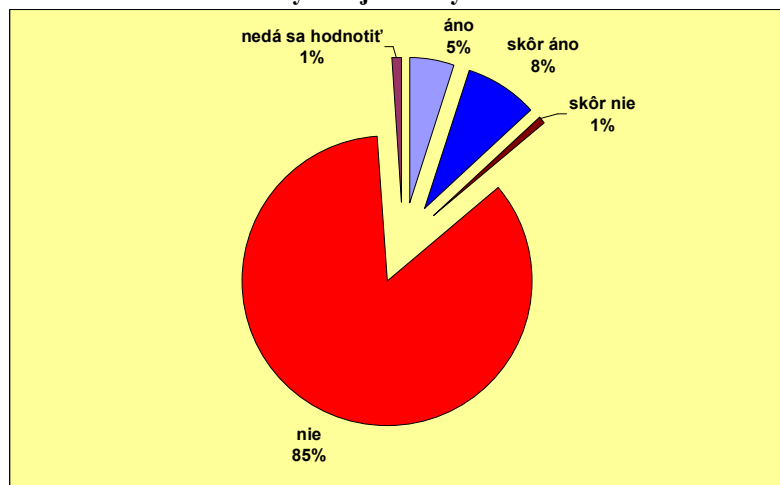
Školy organizovali pre žiakov súťaže a aktivity, v ktorých uplatnili svoje vedomosti z oblasti IKT. Najväčší záujem prejavili o internetovú olympiádu, vedomostné predmetové súťaže, súťaže v kreslení, o tvorbu projektov z cudzích jazykov, o aktivity environmentálneho charakteru. Zručnosti z tejto oblasti využili v súťažiach o najzaujímavejšiu vytvorenú prezentáciu, o najlepšiu www stránku triedy. V niektorých školách rozvíjali kompetencie IKT v rámci medzinárodnej spolupráce medzi školami (dopisovanie žiakov).

Na hospitovaných hodinách sa sledovalo zadávanie úloh vyžadujúcich využitie IKT učiteľmi v jednotlivých predmetoch, u žiakov bola pozornosť venovaná ich schopnostiam použitia a spracovania dát alebo informácií a tiež využívaniu IKT na vyučovaní.

Z celkového počtu **2 407** hospitácií vykonaných na **1.stupni** boli učiteľmi zadávané úlohy, ktoré vyžadovali využitie IKT na **143** (13 %) hodinách, z toho na 53 hodinách slovenského jazyka a literatúry, na 55 hodinách matematiky, 17 hodinách prírodovedy, na 4 hodinách vlastivedy, 4 hodinách cudzích jazykov, 3 hodinách výtvarnej výchovy, 2 hodinách hudobnej výchovy, ojedinele na iných predmetoch. Učitelia prevažne pracovali pri

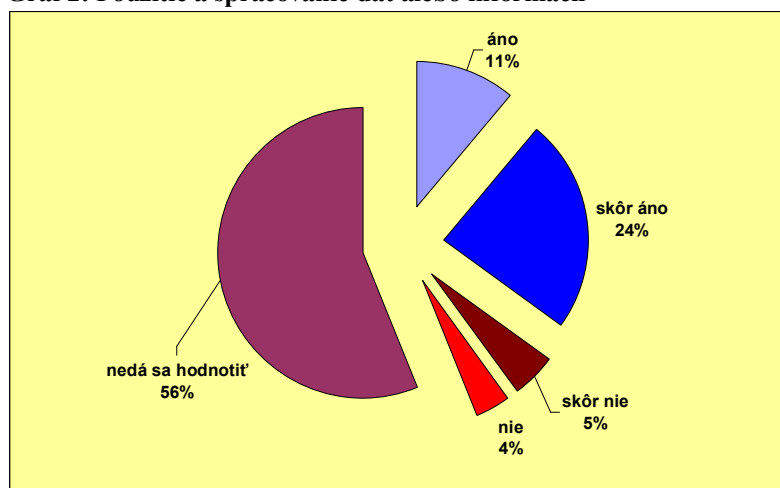
výklade a precvičovaní učiva s edukačnými programami, pri sprístupňovaní obrazových materiálov používali dataprojektor, využívali počítačové prezentácie, menej interaktívne tabule. Žiakom zadávali úlohy na získavanie informácií z internetu. Zo zistení možno konštatovať, že na 2 080 (86 %) hospitovaných hodinách neboli zaradené úlohy rozvíjajúce kompetencie v oblasti IKT (Graf 1).

Graf 1: Zadávanie úloh vyžadujúcich využitie IKT

Pri sledovaní schopnosti žiakov vedieť použiť a spracovať dáta alebo informácie preukázali túto zručnosť žiaci na 857 (35 %) vyučovacích hodinách (Graf 2). Prevažne išlo o vyhľadávanie informácií z internetu, samostatnú alebo skupinovú prácu s PC, zriedkavejšie sa vyskytla práca s interaktívnou tabuľou.

Graf 2: Použitie a spracovanie dát alebo informácií

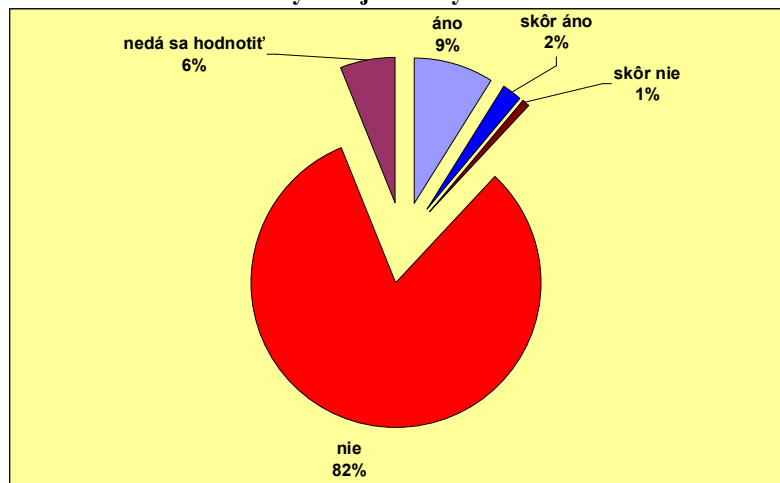
Využitie IKT žiaci prezentovali na 128 (5 %) hospitovaných hodinách. Pracovali s výukovým programom pri precvičovaní učiva, získavali údaje z internetu. Na 2 226 (93 %) nebolo možné túto schopnosť posúdiť vzhľadom na to, že učitelia im takéto úlohy nezadávali (Graf 3).

Graf 3: Využitie IKT

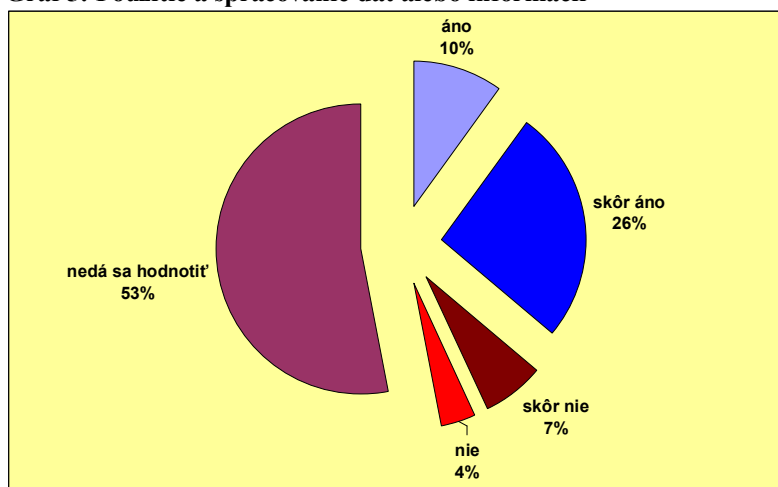
Na **2. stupni** učители zadávali úlohy, ktoré vyžadovali využitie IKT na **428** (15 %) hodinách z celkového počtu **3 957** hospitovaných hodín. Najvyšší počet hodín s využitím IKT bol v predmetoch: cudzie jazyky – 72, matematika – 64, biológia/prírodoveda – 63, slovenský jazyk a literatúra – 54, geografia/zemepis – 36, chémia – 33, fyzika – 30, občianska náuka/občianska výchova – 18, dejepis – 13, maďarský jazyk a literatúra – 11. V ostatných predmetoch menej ako 10 hodín. Učители sprístupňovali učivo prostredníctvom výukových CD programov, prezentáciou s využitím notebooku a dataprojektora. Na vyučovaní zadávali žiakom úlohy na získanie informácií z informačných a komunikačných zdrojov ako samostatnú prácu, prácu vo dvojiciach alebo v skupinách. Pri domácich úlohách prevažovalo hlavne vypracovanie prezentácií a referátov. Zistenia potvrdili, že na 3 278 (82 %) hospitovaných hodinách sa úlohy rozvíjajúce kompetencie v oblasti IKT vôbec nevyskytli (Graf 4).

Graf 4: Zadávanie úloh vyžadujúcich využitie IKT

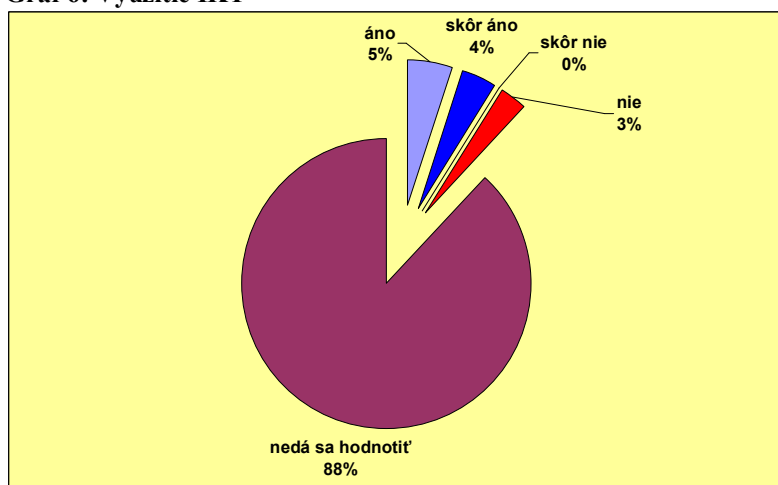
Schopnosť vedieť spracovať a použiť vyhládané dáta alebo informácie preukázali žiaci na 1 419 (36 %) vyučovacích hodinách (Graf 5). Spracované informácie získané zo slovníkov, tabuliek, grafov, televízie, rozhlasu alebo internetu prezentovali pri preberaní učiva, v praktických činnostiach zameraných na aplikáciu.

Graf 5: Použitie a spracovanie dát alebo informácií

IKT využili žiaci na 361 (9 %) hospitovaných hodinách. Preukázali zručnosť práce s počítačom hlavne pri vytváraní prezentácií, menej v samostatnej práci s interaktívnou tabuľou. Na 3 465 (88 %) hodinách nebolo možné hodnotiť zručnosti žiakov v tejto oblasti vzhľadom na to, že charakter hodín (prevažne výchovné predmety) to neumožňoval alebo učitelia priestor na úlohy s využitím IKT vôbec neposkytli. (Graf 6).

Graf 6: Využitie IKT

Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami boli zapájaní do činnosti s IKT v rámci celej triedy, skupiny, pracovali samostatne alebo s pomocou asistentky učiteľa.

Vo všetkých kontrolovaných školách mali zriadenú učebňu IKT. Pozitívom bolo jej využívanie v čase mimo vyučovania, vo výchovno-vzdelávacom procese boli učebne využívané nedostatočne. Hospitáciami sa zistilo, že úlohy vyžadujúce využitie IKT zadávali vyučujúci len v malej miere, sporadicky. Nedostatkom bol nízky podiel hodín s týmito úlohami na 1. stupni (13 %) a na 2. stupni (15 %) základnej školy, čo sa prejavilo aj v hodnotení činnosti žiakov. Z tohto dôvodu nebolo možné posúdiť zručnosti žiakov vo využívaní IKT na vyučovaní. Napriek vzdelávaniu učiteľov v tejto oblasti (90, 17 % kontrolovaných ZŠ zabezpečuje rôzne formy vzdelávania) a ponuke škôl (96,14 %) na prácu s PC v rámci rôznych vyučovacích predmetov, boli zistenia neuspokojivé, v rozpore s informáciami, ktoré riaditelia škôl poskytli v dotazníkoch. Rozvíjanie kompetencií v oblasti IKT na základných školách si vyžaduje výrazné zlepšenie.

Odporúčania riaditeľom škôl

- využívať učebne IKT na vyučovanie jednotlivých predmetov
- zefektívniť využívanie IKT vo výchovno-vzdelávacom procese